گزارش تحلیلی

ریزش شاخص و بازگشت دوباره به کانال ۳۷ هزار واحدی

سایه فتحی

● دماسنج بازار سهام برای دومین‌بار در ماه گذشته در کانال ۳۸ هـزار واحدی تاب نیاورد و با آغاز اولین روز معاملات تالار شیشه‌ای بورس تهران با تغییر ۴۲۷ واحد به کانال ۳۷ هزار واحدی بازگشـت. افت قیمت سهام بزرگان بازار؛ چون فولاد مبارکه و ملی مس در ساعت ابتدایی بازار روز شـنبه در کنار منفی شدن سـهام شرکت‌های توسـعه معادن و فلزات، گل‌گهر، چادر ملو، نفت و گاز پارسیان، سرمایه‌گذاری غدیر و بانک صادرات سبب شـد تا یکی دیگر از ریزش‌های سـنگین بازار سـرمایه در آغاز دومین ماه زمسـتان جاری رقم خورد. افت شـدید این شرکت‌ها در حالی روز گذشته رخ داد که در هفته قبل، رشد مثبت آنها با وجود متوقف بودن نمادهای لیدر بازار زمینه ورود شـاخص به کانال ۳۸ هزار واحـدی را فراهم کرد. با این حال در روزهای پایانی هفته‌گذشـته بازار سهام متاثر از عواملی چون توقف نمادهای لیدر بازار، ابلاغ دستورالعمل خرید اعتباری کارگزاران، حضور رییس دولت دهـم در مجلس و رایزنی‌ها درباره سـرانجام اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها و... در لاک احتیاط فرو رفت اما ظاهرا سایه این عوامل در روز اول معاملات بازار سـهام با رشد منفی شاخص بورس تاثیر خود را نشان داد.

اما و اگر در ادامه روند نزولی

در پـی عـدم تحقق وعده مسـوولان سـازمان بورس مبنی بر بازگشـایی نمادهـای لیدر بازار چون پالایشـگاه‌های بندرعباس، شـیراز، کرمانشاه، تبریز و ذوب‌آهن، عدم پوشـش انتظار سـهامداران و اعلام وضعیت مناسب اکثر شـرکت‌ها در گزارش عملکرد ۹ ماهه، موجب ضعیف‌تر شدن طرف تقاضا و تقویت طـرف عرضه در روز شـنبه شـد که نتیجـه‌ای جز ریزش بیش از ۴۰۰ واحد دماسـنج بازار سـهام را در بر نداشت. با وقوع این اتفاقات شاخص به عدد ۳۷هزار و ۹۱۶واحد رسـید و بیش از ۱۸۳میلیون سهم مورد معاملـه قرار گرفت و ارزش بازار سـرمایه تا سـطح ۱۷۲هزار میلیارد تومان نزول کرد. اگرچه بازار سهام آخرین روز کاری خود در اولین ماه زمسـتان جاری را با ریزش پایان داد اما فعالان بازار سرمایه امید دارند با وجود برخی خوش‌بینی‌ها از بابت ارایه گزارش‌های مثبت عملکـردی در گروه پالایشـگاهی و از طرفی بازگشایی قریب‌الوقوع آنها و از سوی دیگر انتشار اخبار مثبت عملکردی در سایر صنایع بورسی باعث شود در روزهای آینده از جو منفی بازار کاسـته شود و دوباره شاخص روند صعودی را آغاز کند.

چراغ سبز برای خودرویی‌ها

سـایه سـنگین دیگر موضوعات اقتصادی چون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها و غیراقتصادی چون مذاکرات هسته‌ای باعث شد تا روند بازار سهام با نوسانات شدید مواجه شـود امـا خبرهایی حاکـی از تعیین قیمت خـودرو با نرخ ارز اتاق مبادلاتی و تعیین تکلیف نرخ ارز خوراک پتروشیمی به‌زعم کارشناسان بازار سرمایه اثر مثبت بر این بازار خواهد گذاشـت. بر این اساس موافقـت دولت با تعیین قیمت خودرو براسـاس ارز مبادله‌ای موجب شـد تا سهام شرکت‌های خودرویی با افزایـش چهاردرصدی قیمت و صـف فروش گاه سنگینی همراه شود. طی روزهای اخیر که وضعیت سهام اکثر شرکت‌های بزرگ و حاضر در صنایع برتر مانند معدنی، فلزی، پالایشگاهی و پتروشیمی منفی و با افت قیمت همراه شده، اعلام خبر چهارشنبه گذشته موافقت رییس‌جمهور با تعیین قیمت خودرو براساس ارز مبادله‌ای توسط معاون وزیر صنعت موجب تغییر جهت این گروه در بورس شد. به نوشته فارس درحالی این موضوع هنوز نهایی نشده و به مصوبه و ابلاغ هیات وزیـران نیـاز دارد که اکثر سـرمایه‌گذاران با در نظر داشتن این عامل مهم در آینده شرکت‌های خودروساز و همچنیـن قیمت ارزان سـهام اکثر شـرکت‌های خودرویی و با توجه به فروکش کردن مقطعی سهام شـرکت‌های برتر، اقدام به خرید سهام خودرو سازها کرده‌اند. این جو روانی مثبت موجب شـده تا سـهام همه خودرو سـازها با افزایش چهاردرصدی قیمت و صف خرید گاه سنگینی همراه شـوند. به طوری‌که در کنار صف خرید بیش از ۱۷میلیون سـهم سایپا، شرکت‌های زامیاد و گروه بهمن هم با صف خرید هفت و دو میلیون سهمی و شرکت‌های پارس خودرو، ایران خودرو دیزل و قطعات اتومبیل هم با صف خرید حدود یک میلیون سـهمی و رشد چهاردرصدی قیمت هر سهم روبه‌رو شده‌اند. حتی شرکت سرمایه‌گذاری سایپا هم ضمن افزایش چهاردرصدی قیمت با صف خرید بیش از سه میلیون سـهمی در حال دادوستد بود و این شرکت به همراه گروه بهمن در روزی که شاخص بورس بر ریزش حدود ۴۰۰واحدی ثبت شده، حدود پنج واحد بر شاخص اثر مثبت گذاشته‌اند.

چانه‌زنـی بـا وزارت نفت برسـر نـرخ خوراک پتروشیمی

هرچند به‌رغم وعده مسـوولان سازمان بورس از بازگشایی نماد شرکت‌های بزرگ پالایشگاهی خبری نیسـت اما برخـی منابع آگاه علت توقـف نمادهای این شـرکت‌ها را به بلاتکلیفی تعییـن نرخ خوراک پتروشیمی ربط داده‌اند. با این حال یک مقام مسوول در شرکت سرمایه‌گذاری گسترش نفت و گاز پارسیان با تاکید بر لزوم حفظ منافع حقوق صاحبان سـهام شرکت‌های پتروشیمی حاضر در بازار سهام از چانه‌زنی انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی با وزارت نفت برسر نرخ جدید خوراک مجتمع‌های پتروشیمی خبر داده است.

معاون سابق وزارت نفت در واکنش به وعده‌های گازی دولت:

دوبرابر شدن برداشت ممکن نیست

فرزانه طهرانی

«پارس‌جنوبی یک میدان مشـترک نفتی اسـت. این طرف ما با توانایی‌هـای خودمان کار می‌کنیم آن طرف تمام قدرت‌های صنعتی جهان. بنابراین این یک برداشـت نامنصفانه است و واضح است که قدرتمان با هم برابر نخواهد بود.» شرایط بین‌المللی کار را به جایی رسانده که حضور پیمانکاران خارجی تا حد صفر تقلیل یافته و محدود به طرف‌هایی شـده که شاید چندان به تخصص نفتی آنها در میادین نفت و گاز نیازی نباشد. در این شـرایط که چشم امیدمان به توان متخصصان داخلی اسـت؛ پیمانکاران دولتی در شرایط نابرابر میل وافری به در اختیارگیری پروژه‌های نفتی پیدا کرده‌اند. معطل ماندن ظرفیت پیمانکاری کشور یکی از عواقب ولع بخش دولتی برای نفتی شدن است.

عملکـرد ضعیف و غیرقابل دفـاع در پارس‌جنوبی نیز شـاید دومین نتیجه این حضور تحمیلی باشد. در شرایط عقب‌ماندگی نفتی، رییس دولت از دو برابر شدن برداشت گاز تا پایان دولت دهم خبر می‌دهد. این وعده احمدی‌نژاد در روزهای اخیر واکنش‌های متعددی را به دنبال داشته.

غالب افراد آن را یک وعده تبلیغاتی می‌دانند و اکبر ترکان معاون پیشین وزیر نفت نیز با غیرممکن دانستن تحقق این وعده می‌گوید: «اگر منظور ایشـان از پایان دولت دهم، مرداد سـال ۹۲ اسـت که به طور قطع دو برابر شدن برداشـت امکان‌پذیر نخواهد بود اما اگر قرار باشد دولت دهم تمدید شـود شاید بتوان به عملی شدن این وعده چشم امید داشت.»

بـا اکبر تـرکان کـه نزدیک به چهار دهه تجربه پسـت‌های مدیریتـی را در بدنـه دولت‌های مختلف دارد؛ به گفت‌وگو نشستیم تا وضعیت پیمانکاران خصوصی در پروژه‌های نفتی را از منظر دید وی بررسـی کنیـم. در ادامه این گفت‌وگو را می‌خوانید:

آنچه باعث شد محوریت گفت‌وگوی ما به وضعیت پیمانکاران بخش خصوصی اختصـاص یابـد، مربـوط بـه شـرایط کاری آنها و خروجشـان از گردونه رقابت اسـت. در سـال‌های اخیـر نهادهای دولتـی میل به ورود بـه پروژه‌های نفت و گاز پیدا کرده‌اند و توانسته‌اند جای بسیاری از خصوصی‌ها را از آن خود کنند. این شرایط از نظر شـما به عنوان یک فعال نفتـی تا چه حد پذیرفته شده است؟

یک بخش از این شـرایط مربوط به شرایط تحریم اسـت. در چنیـن مواقعی کـه کشـور در تنگناهای بین‌المللی قرار دارد طبیعی اسـت که از ظرفیت‌های نیروهای داخلی برای پیشـبرد پروژه‌ها استفاده شود. این کار در قانون هم پیش‌بینی شده است اما آنچه که عملا اتفاق افتاده زیاده‌روی در این کار است. در واقع در سال‌های اخیر فضای رقابتی در پروژه‌های نفت و گاز از بین رفته و پروژه‌ها تحت تشریفات مناقصه به دولتی‌ها واگذار می‌شود.

حضور دولتی‌ها در حالی پررنگ شـده اسـت که عملا عملکـردی قابل دفاع نیـز از خود برجای نگذاشـته‌اند. دو برابر شـدن زمان پروژه خط لوله عسلویه به ایرانشهر یکی از مصداق‌هاست. با توجه به اینکه پیمانکاران دولتی مانند خصوصی‌ها درگیر مشکلاتی چون کمبودهای نقدینگی و نبود حمایت بانکی نیسـتند، علت عدم توفیقشان چه می‌تواند باشد؟

به هر حال عملکرد هر گروهی قابل بررسـی است. باید ببینیم که شرایط تحریم مسبب این عقب‌ماندگی بوده یا کمبود منابع مالی. در بررسی عملکردها بسیاری از متغیرهـای تاثیرگذار وجود دارد که باید حتما دیده شـود. پس از جنگ تحمیلی وقتی سپاه و وزارت دفاع ادغام شد من به عنوان وزیر، مسوولیت وزارتخانه جدید را برعهده گرفتم.

یکی از اقدامات من در آن زمان به‌کارگیری نیروها برای سـازندگی بود. بر همین اسـاس نیز سه شرکت با نام‌های مشـاور ایران، ماشـین‌آلات ایران و شرکت سـاختمانی ایران تاسیس و از ظرفیت نیروهای مسلح اسـتفاده کردیم. بنابراین فی‌نفسـه حضور دولت را در پروژه‌ها بد نمی‌دانم به شـرط آنکه شـرایط مساوی و رقابتی باشد.

به‌طورکلی توانایی پیمانـکاران داخلی را برای اجرای چنین پروژه‌های عظیمی کافی می‌دانید؟

اگر توانایی به معنای توان ساخت‌وساز و اجرای پروژه باشـد بله قابل قبول اسـت اما از نظر توان مهندسی و علمی هنوز وابسـته هستیم. در بین پیمانکاران داخلی هسـتند شرکت‌های مهندسی مشاوری که کارهای افتخارآمیزی انجام داده‌اند اما ایـن به معنای بی‌نیـاز بودن کشور نیست. یادگیری یک فرآیند همیشگی برای همه دوران‌هاست.

> **در مواقعی که کشور در تنگناهای بین‌المللی قرار دارد طبیعی است که از ظرفیت‌های نیروهای مسلح برای پیشبرد پروژه‌ها استفاده شود. اما آنچه که عملا اتفاق افتاده زیاده‌روی در این کار است. در واقع در سال‌های اخیر فضای رقابتی در پروژه‌های نفت و گاز از بین رفته و پروژه‌ها تحت تشریفات مناقصه به دولتی‌ها واگذار می‌شود**

آیا برای استفاده از پیمانکاران خارجی انتخاب هر کشوری جایز خواهد بود؟ مدتی پیش دیدیم که با کشور ونزوئلا قرارداد همکاری برای پارس‌جنوبی به امضا رسید. بـا توجه بـه اینکـه تحلیلگران، همواره به تخصص نفتی این کشور انتقاداتـی وارد دانسـته‌اند، این قـرارداد چه توجیهی می‌تواند داشته باشد؟

در این قرارداد منظور کاملا برعکس بوده اسـت. به عبـارت دیگر این قرارداد به منظور اسـتفاده ونزوئلا از تخصص نفتی ایران منعقد شده است.

ضمن آنکه این کشـور یک بازار خـوب برای ایران محسوب می‌شود. در هر حال کشور ما از نظر بین‌المللی تحت شـرایط خاصی قرار دارد و بسـیاری از کشورها حاضر به همکاری با ما نیستند. بنابراین باید از ارتباطات موجود بهره جست.

اگر یـک نمای کلـی از پارس‌جنوبی بخواهید ترسیم کنید چه می‌گویید؟

پارس‌جنوبی یک میدان مشـترک نفتی است. این طرف ما با توانایی‌های خودمان کار می‌کنیم آن طرف تمام قدرت‌های صنعتی جهان. بنابراین این یک برداشت نامنصفانه و واضح است که قدرتمان با هم برابر نخواهد بود. این موضوع هم به شرایط بین‌المللی ما برمی‌گردد. باید سعی کنیم به اهداف سند چشم‌انداز برسیم.

آقای میرکاظمی وزیرنفت سابق خرداد سال ۹۰ گفته بود که ۳۵ ماه دیگر تمام فازهای پارس‌جنوبی به بهره‌برداری خواهد رسید. صحبت از انقلاب نفتی درحالی مطرح شد که اکنون با گذشت ماه‌ها وعده داده شده، تحقق نیافته. چرا این انقلاب رخ نداد؟

ایشان اطلاع کافی نداشتند. همان زمان هم گفتم که تحقق این وعده غیرممکن اسـت. تنها حفاری این پروژه‌ها بیش از این مدت به طول می‌انجامد چه رسد به بهره‌برداری از میادین.

وعـده جدید آقای رییس‌جمهور چطور؟ وعده دو برابر شدن برداشت گاز تا پایان دولت دهم؟

می‌توانم بگویم ایشان هم مطلع نیستند. اگر منظور ایشـان از پایان دولت دهم، مرداد سـال ۹۲ است که به‌طور قطع دو برابر شدن برداشت امکان‌پذیر نخواهد بود. اما اگر قرار باشد دولت دهم تمدید شود شاید بتوان به عملی شـدن این وعده چشـم امید داشت. تنها به بهره‌برداری رسـیدن یکی از پروژه‌ها ۳۵ ماه زمان نیاز دارد بنابراین نمی‌دانم این فرمایش بر چه اساسی شکل گرفته است.

من تصورم این است که توکل بر خدا در کنار کار و کوشش و درایت می‌تواند کارها را به نتیجه برساند. اما عده‌ای به قدرت ماورایی بدون در نظر گرفتن کوشش و کارشناسی اعتقاد دارند بنابراین اظهارنظر در این‌باره در حیطه تخصصی من نیست.

عکس: عباس کوثری

خبر

تولید باز هم یارانه نمی‌گیرد

● **ایلنا:** بـا بـه میـان آوردن بحث پنج برابر شـدن یارانه‌ها به نظر می‌رسـد از هم‌اکنون چاله منابع حاصل از اجـرای فاز دوم هم کنده شـده و توزیع کل آن بین شـهروندان انجام خواهد شـد. به گفته پدرام سلطانی، نایب‌رییس اتـاق بازرگانی و صنایع و معـادن ایران، با وجود وعده‌های رییس‌جمهـوری پرداخت یارانه تولید در فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها نیز محقق نخواهد شـد. بـرآورد دولت از درآمد ناشـی از اصلاح قیمت‌ها برآورد درستی نبود. عددی که برای پرداخت یارانه به شهروندان مقرر کردند باعث شد، علاوه بر اینکه کل منابع حاصل از اصـلاح قیمت‌ها به صورت نقدی بیـن مردم توزیع شـود؛ بلکـه بیش از آن نیـز با برداشـت از محل‌های دیگر صرفا به شـهروندان پرداخت شود و منبعی برای پرداخت سـهم تولید باقی نماند؛ لـذا دولت در اجرای فاز نخست تنها نسـبت به شهروندان تعهد ایجاد کرد. او گفته است:«تبعات ناشـی از توقف و کاهش یارانه‌ها از نظر دولت موجب شـد تا منبعی برای پرداخت یارانه به صنعت باقی نماند. سیاست‌گذاری این موضوع از ابتدا درست نبود و حوزه‌های تولید و صنعت دچار بحران شده و امنیت شغلی همه کسانی که یارانه می‌گیرند به خطر افتاده است.»به گفته سلطانی، هرچند رییس جمهوری و سـایر مسوولان بسـیار علاقه‌مند هسـتند فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها را هرچه زودتر اجرا کنند اما امیدی برای پرداخت یارانه تولید به صنایع کشور وجود ندارد.

کاهش ۷ میلیارد دلاری واردات

● **مهـر:** معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت گفت:«با توجـه به نرخ ارز و ممنوعیت ثبت سـفارش کالاهای اولویت ۱۰، به نظر می‌رسد واردات در سال ۹۲ به پنج تا هفت‌میلیارد دلار کاهش یابد.» به گفته حمید صافدل، از آنجایـی که محدوده واردات کشـور در چند سـال گذشته بین ۵۵ تا ۶۰ میلیارد دلار متغیر بوده و امسال نیز، کشـور در گروه دهم کالایـی، حدود چهار تا پنج میلیارد دلار کاهش واردات را با توقف ثبت‌سـفارش‌ها داشـته است، بنابراین پیش‌بینی می‌شـود که واردات در سـال ۹۲ نیز کاهش یابد. او گفته است:«هم‌اکنون علاقه‌مندی و توجه به مصـرف کالای داخلی افزایش یافته است، به‌خصوص در گروه‌های کالایی که اولویت ۱۰ را تشـکیل می‌دهند و هم‌اکنون ثبت سفارش آنها متوقف است. در ۹ ماهه اول امسال بیش از ۴۰ میلیارد دلار واردات به کشور صورت گرفته و اینکه در این آمار، واردات کالاهـای ویژه‌ای مثل بنزیـن و طلای خام را لحاظ کنیم، عدد را متفاوت می‌کند.»

بدهی ۷۲ هزار میلیارد تومانی معوقه بانکی

رییـس کل بانک مرکزی، با اعلام رشـد صادرات و کاهـش واردات از زمـان آغاز بـه کار مرکز مبادلات ارزی در تیرماه سال‌جاری تاکنون، گفته است: «درآمد صندوق توسعه ملی به ۴۵ میلیارد دلار افزایش یافته و بدهی‌های معوقه بانکی نیز به بیش از ۷۲ هزار میلیارد تومان رسیده است.»

به گفته محمود بهمنـی، در حال حاضر مطالبات معوقه غیرجاری به ۷۲ هزار میلیارد تومان رسیده است.

رییس کل بانک مرکزی، از افزایش صادرات و کاهش واردات در شش ماه گذشته از زمان آغاز راه‌اندازی مرکز مبادلات ارزی خبر داده و گفته اسـت: «تغییر الگوی تدریجی تجاری با الگوی درآمد ارزی از مهم‌ترین دلایل این موضوع بوده است. افزایش دو برابری قیمت نرخ ارز باعث رشد صادرات و کاهش واردات نیز شده است.»

عدم تحقق درآمد مالیاتی سال ۹۲

ایلنا: رییس سازمان امور مالیاتی کل کشور، از محقق نشدن درآمد مالیاتی کشور در صورت عدم تصویب لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مسـتقیم در زمان مناسب و پیش از سـال ۹۲ خبر داد. به گفته علی عسکری، یکی از نیازهای کشور برای درآمدهای سال ۹۲ تصویب لایحه اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم اسـت. با توجه به اینکه در سال آینده تامین منابع مالی بودجه ۹۲، به درآمدهای مالیاتی وابسته است و درآمد نفتی به شدت در این بودجه کاهش یافته؛ لذا باید این لایحه قبل از سال ۹۲ تصویب و برای اجرای به موقع به نهادهای اجرایی ارسـال شـود. با اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم که هم اکنون در مجلس در حال بررسـی است، بنیادها، نهادها و استان‌های مقدس نیز مشمول مالیات قرار می‌گیرند.

مردم با گرانی خودرو کنار می‌آیند
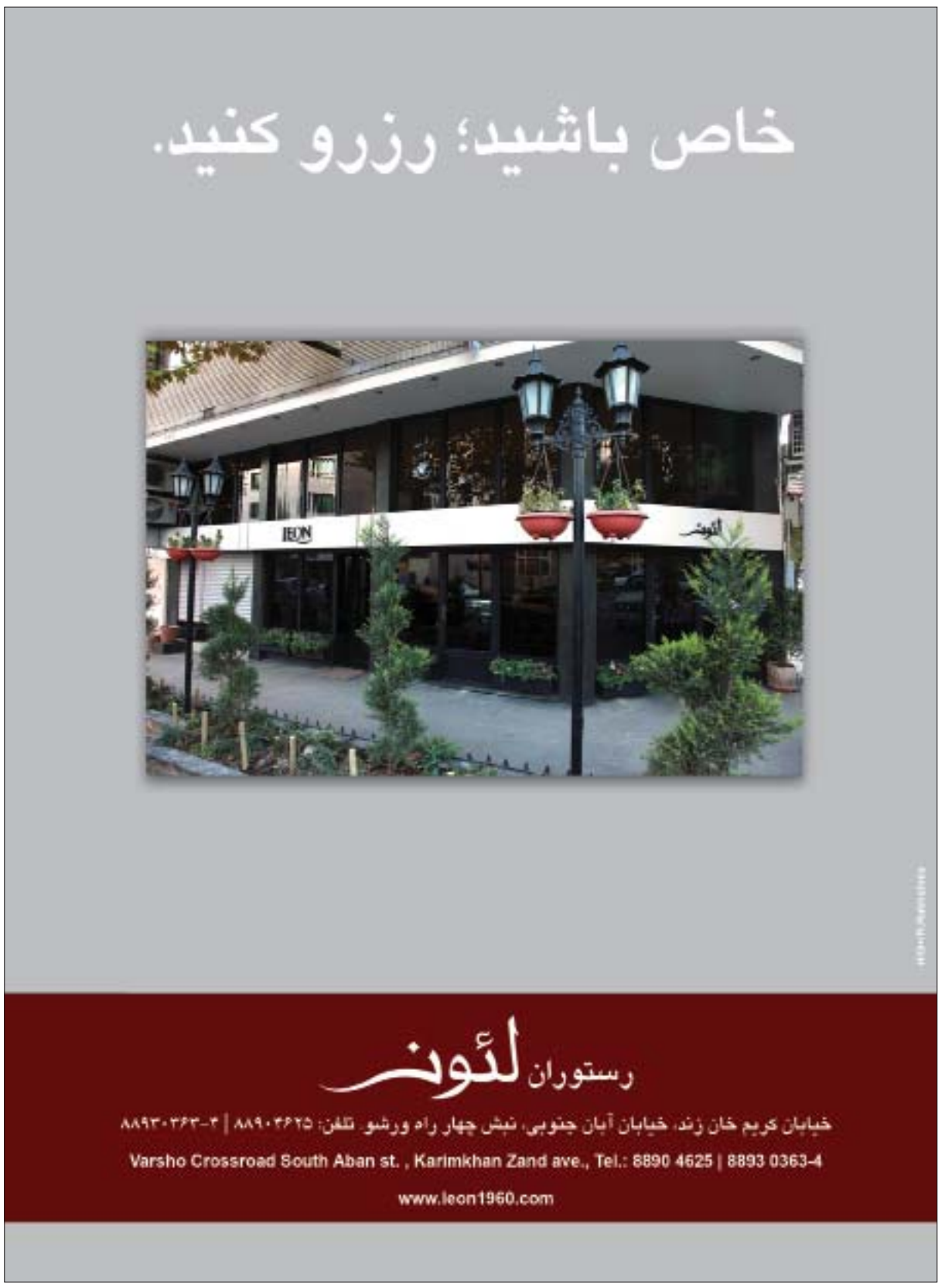
ایلنا: عضو هیات مدیره انجمن قطعه‌سازان گفته است: «حتـی با در نظر گرفتن مبنای ارز مبادله‌ای باز هم از قیمـت واقعی خودرو فاصله داریم. اکنون نقدینگی در کشور شش برابر شده اما قیمت خودرو افزایش چندانی نداشـته و شش برابر نشده اسـت و می‌تواند همچنان افزایش یابد.»به گفته محمدرضا نجفی‌منش، هر چند مبنـا قـرار دادن ارز مبادله‌ای موجـب افزایش قیمت خودروهای داخلی می‌شـود، اما همانگونه که مردم با قیمت بنزین که از ۱۰۰تومـان به ۴۰۰ و ۷۰۰ تومان رسـید و قیمت نان که از ۱۰۰ تومـان به ۵۰۰ تومان رسید، کنار آمدند با قیمت‌های جدید خودرو نیز کنار می‌آیند. او گفـت: «البته ممکن اسـت خرید خودرو برای بخشی از جامعه سخت شود اما با ارایه تسهیلات می‌تـوان به آنها نیز کمک کرد. خودروسـازان با اتخاذ این تصمیم می‌توانند تا حـدودی از ضرر و زیان خود بکاهند»